

Nowy lider i wyzwania dla partii – CDU przed wyborami przewodniczącego

Lidia Gibadło

Celem nowego przewodniczącego CDU będzie zapewnienie partii zwycięstwa w tegorocznych wyborach federalnych oraz wysokich wyników w wyborach landowych. Długofalowym wyzwaniem będzie jednak skonsolidowanie chadecji oraz określenie jej ideologicznego profilu. Odejście w prawo od centrowego kursu kanclerz Angeli Merkel może prowadzić do większej polaryzacji niemieckiej sceny politycznej oraz utrudnić budowę nowego rządu federalnego.

Podczas wirtualnego kongresu partii 16 stycznia br. 1001 delegatów CDU wybierze nowego przewodniczącego w głosowaniu internetowym, które zostanie potwierdzone w głosowaniu korespondencyjnym 22 stycznia. Nowy lider zastąpi na tym stanowisku Annegret Kramp-Karrenbauer, która ogłosiła rezygnację z pełnionej funkcji w wyniku [wewnątrzpartyjnego kryzysu z lutego 2020 r.](#) O stanowisko przewodniczącego ubiegają się były szef frakcji CDU/CSU w Bundestagu Friedrich Merz, premier Nadrenii Północnej-Westfalii Armin Laschet oraz szef parlamentarnej komisji spraw zagranicznych Norbert Röttgen.

Priorytetem lidera chadeczek będzie umocnienie pozycji ugrupowania w kolejnych wyborach landowych, ponowne zwycięstwo w wyborach do Bundestagu we wrześniu br. i szybkie utworzenie nowej koalicji. Cele stojące przed CDU wykraczają jednak poza tegoroczny cykl wyborczy: zadaniem nowego lidera będzie zabezpieczenie statusu chadecji jako dominującego ugrupowania niemieckiej sceny politycznej oraz określenie tożsamości partii po zakończeniu szesnastoletnich rządów Angeli Merkel.

Wyzwania CDU. Problemem, z którym będzie musiał zmierzyć się nowy lider, jest postępujący odpływ elektoratu chadecji. Choć rządzi ona od 2005 r., a [działania rządu Angeli Merkel wobec pandemii COVID-19](#) pozwoliły odbudować poparcie dla partii w badaniach opinii publicznej, dotychczasowe wybory federalne i landowe wskazywały na spadek jej popularności: [podczas wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2019 r. odnotowała historycznie najgorszy wynik \(28,9%\)](#). CDU podobnie jak większość niemieckich

ugrupowań mierzy się również ze spadkiem liczby członków. Obecnie jest ich 405 tys., czyli o ponad 374 tys. mniej niż w 1990 r. W 2019 r. do partii dołączyło jedynie 13 tys. osób – znacząco mniej niż przed dekadą (np. 20,3 tys. w 2008 r.).

Spadek poparcia oraz perspektywa kurczących się struktur jest związana m.in. z dylematem dotyczącym kierunku ideologicznego partii. Z jednej strony przejście przez chadecję pod rządami Angeli Merkel części lewicowych postulatów, jak np. rezygnacja z obowiązkowej służby wojskowej, odejście od energetyki jądrowej czy reformy socjalne, zwiększyły atrakcyjność partii dla centrolewicowego elektoratu. Tylko w ostatnich wyborach parlamentarnych SPD straciła na rzecz chadeczek 15,4% głosów. Z drugiej strony, działania rządu Angeli Merkel wobec kryzysu uchodźczego i programowe przesunięcie ku socjaldemokracji kosztowały chadecję utratę poparcia części konserwatywnego elektoratu, która swoje głosy oddawała na skrajnie prawicową Alternatywę dla Niemiec (AfD). [W wyborach do Bundestagu w 2017 r. spośród sympatyków chadecji, którzy zmienili preferencje wyborcze, 24,8% oddało swój głos na AfD.](#)

W najbliższych miesiącach partię czeka również decyzja dotycząca wskazania kandydata chadecji do stanowiska kanclerza w nadchodzących wyborach do Bundestagu. Najczęściej był nim przewodniczący CDU, jednak [wysoka popularność Markusa Södera](#), lidera bawarskiej CSU, która współtworzy z CDU wspólną frakcję w Bundestagu, daje mu szansę na nominację. Rozdzielenie funkcji kanclerza RFN i szefa CDU byłoby jednak problemem dla następcy

BIULETYN PISM

Kramp-Karrenbauer, rozmyłoby bowiem odpowiedzialność polityczną za działania rządu i mogłoby generować wewnętrzne spory. Dodatkowo nowy przywódca będzie musiał ustosunkować się do dorobku rządów kanclerz Angeli Merkel, w tym kwestii tak kontrowersyjnych jak polityka migracyjna, energetyczna czy socjalna. Istotną będzie również konsolidacja partii. Chodzi m.in. o poparcie części działaczy CDU w landach wschodnich dla tworzenia lokalnych koalicji z AfD, czemu sprzeciwia się zarząd federalny.

Chadecja po Merkel. Odpowiedzią na wyzwania CDU są wizje prezentowane przez trzech kandydatów. Norbert Röttgen koncentruje się na umocnieniu statusu CDU jako partii środka, dystansującej się od wszelkich ruchów ekstremistycznych, a szczególnie od skrajnej prawicy reprezentowanej przez AfD. Jednocześnie proponuje otwarcie ugrupowania i instytucji państwowych na dialog z obywatelami, co pozwoliłoby przekonać rozczarowanych wyborców chadecji do ponownego głosowania na partię. Dla Röttgena problemem jest jednak słabość zaplecza politycznego: jego kandydatura nie otrzymała wsparcia żadnej ze znaczących frakcji w ramach CDU. Dodatkowo polityk nie pełni obecnie ważnej funkcji we władzach federalnych ani landowych.

Kandydatem utożsamianym z kontynuacją dotychczasowego kursu partii jest Armin Laschet. Jego zdaniem odpowiedzią CDU na konkurencję ze strony AfD oraz partii lewicowych powinno być znielowanie społecznej i gospodarczej polaryzacji. Kluczem do realizacji tego celu ma być cyfryzacja RFN, niższe stawki podatkowe dla biedniejszych regionów oraz sprzężenie polityki klimatycznej z rozwojem gospodarczym. Na korzyść kandydata działa kierowanie najbogatszym spośród niemieckich regionów (21,2% PKB w 2019 r.) oraz poparcie socjalnego skrzydła CDU. [Problemem są natomiast kontrowersje wokół jego działań na rzecz walki z pandemią COVID-19 na terenie landu.](#) Chodzi m.in. o sprzeciw wobec przyjmowania restrykcyjnych obostrzeń i postulaty szybkiego znoszenia obecnie obowiązujących.

Od dotychczasowego dorobku byłej liderki chadeków najbardziej dystansuje się Friedrich Merz: proponowane przez niego „wyjście CDU z cienia Angeli Merkel” miałyby pozwolić na odzyskanie wyborców chadecji, którzy obecnie popierają AfD. Oznaczałoby to m.in. rewizję i zaostrenie dotychczasowej polityki migracyjnej i azyłowej RFN. Jako reprezentant gospodarczych liberałów w CDU polityk

sprzeciwia się podwyższeniu podatków i wprowadzeniu nowych danin społecznych mających pokryć koszty, które państwo ponosi w walce z COVID-19. Merz jest zwolennikiem szybkiego powrotu do [polityki zrównoważonego budżetu, tzw. czarnego zera](#). Choć podobnie jak Röttgen nie zajmuje stanowiska we władzach federalnych czy landowych, to cieszy się największą popularnością wśród członków partii (45%), a także struktur CDU na wschodzie RFN. Poparcie dla jego kandydatury zadeklarowała również partyjna młodzieżówka.

Wnioski. Wybór silnego lidera to jeden z czynników, który może zdecydować o porażce lub wygranej chadecji w nadchodzącym cyklu wyborczym. Kluczem do sukcesu jest zapewnienie mu mocnej pozycji wewnątrz ugrupowania. Zwiększa to prawdopodobieństwo nominacji kanclerskiej dla nowego lidera CDU. Połączenie obu funkcji pozwoliłoby uniknąć ponownego rozproszenia władzy, szczególnie w czasie walki z pandemią COVID-19. Od decyzji kongresu partii będzie zależał również kształt nowej koalicji na szczeblu federalnym. Wybór Lascheta lub Röttgena sprawi, że wzrosną szanse budowy rządu z Zielonymi, którzy obecnie zajmują drugie miejsce w sondażach opinii publicznej. Zwycięstwo Merza zwiększa z kolei ryzyko przedłużenia negocjacji i powstania kruchej koalicji.

Wybór kierownictwa CDU wpłynie także na rozwój niemieckiej sceny politycznej: programowe przesunięcie partii na prawo może przyczynić się do zmarginalizowania AfD i pozwolić na przejęcie wyborców identyfikujących się z socjalnym skrzydłem chadecji przez Zielonych. Scenariusz kontynuacji dotychczasowego kursu partii zwiększa prawdopodobieństwo utworzenia w dłuższej perspektywie nowego ugrupowania przez konserwatywnych członków chadecji.

Wybór nowego przewodniczącego może zwiększyć otwartość CDU na inicjatywy pogłębienia integracji europejskiej w obszarze bezpieczeństwa oraz polityki zagranicznej. Pozytywnym sygnałem dla Polski jest zapowiadana przez kandydatów kontynuacja zwiększania wydatków Bundeswehry i dążenie [do odnowy relacji transatlantyckich](#) i zacieśnienia współpracy w takich obszarach jak klimat, handel czy relacje z Chinami. Nie należy jednak oczekiwać szybkiego odejścia od dotychczasowej [polityki wobec Rosji](#): choć wszyscy kandydaci krytykują jej agresywną politykę, jedynie Röttgen popiera wycofanie się RFN z budowy gazociągu Nord Stream 2.